

Manifesto voor de ecologisch pedagoog, vanuit een groep jongeren uit Overvecht

Stichting Krachtwijken april 2025

Dit manifesto is geschreven voor een ieder met een pedagogische opdracht.

NB: De ecologisch pedagoog kijkt naar opvoeding en ontwikkeling van jongeren op zo'n manier dat de omgeving van de jongere heel belangrijk is. Het gaat erom dat een kind niet op zichzelf staat, maar altijd in verbinding is met mensen, natuur, cultuur en de wereld om zich heen.

“ Een kind groeit niet alleen op door wat het leert van ouders of op school, maar ook door hoe het leeft in zijn buurt, hoe het contact heeft met andere mensen, de natuur, technologie en zelfs de cultuur waarin het opgroeit.”

Juist in deze tijden van polarisatie waarin de complexiteit van menselijke ervaringen en de interactie tussen mensen wordt gereduceerd tot simpele, tegenstrijdige posities.

Waarin verschillen tussen mensen hand in hand gaan met termen als verantwoordelijkheid en schuld.

Waarin groepen jongeren in de wijk Overvecht in Utrecht worden gedefinieerd met dat wat ze niet zijn, niet-westers en als het tegenzit niet-geïntegreerd en waarin diegenen die profijt hebben van de status quo, dit graag koesteren.

Waarin het deficite-denken over deze jongeren de norm is geworden.

Waarin het toekomstperspectief in levensjaren vele jaren minder is dan voor jongeren een wijk verder aan de andere kant van het spoor in Overvecht, en waar wij dragelijk hebben gemaakt wat onverdraaglijk zou moeten zijn... ..

..... schitter jij Ecologisch Pedagoog in jouw vakmanschap.

Dit vakmanschap waarin onderlinge verbondenheid en de erkenning van complexiteit in de wereld juist de kern is van waaruit jij handelt. Daar waarin jij je begeeft zijn wederzijdse invloeden onlosmakelijk met elkaar verbonden en voel je dat je niet kunt spreken van 'zij' en 'wij'. Dit vakmanschap maakt dat je oog hebt voor hoe we met groepen jongeren die niet tot de norm behoren omgaan. Politieke uitspraken die uitsluiten en met een chocoladewikkel de wereld worden ingegooid, voel, ervaar en ontwaar jij ook.

Jij erkent de dynamische verbindingen, waar elk element, hoe klein ook, een wederzijdse impact heeft op het geheel. In een snelle wereld waar geen tijd is voor vertragen, vertraag jij om je te bezinnen in je tussenruimte. Jij weet dat de zoektocht naar schuldigen slechts een illusie is; de waarheid ligt in het erkennen van complexiteit in wederzijdse, soms ongrijpbare invloeden.

Om in die tumultueuze wereld je ambacht uit te oefenen gebruik je lichaam en geest, om daar waarin je verkeert zo ook de geluidloze roependen die niet in woorden spreken te kunnen horen. Want al gebruiken wij, 'hoogopgeleide' mensen, hoofdzakelijk taal als brug: jij weet ook dat de roep van een jongere, over zeeën, over wegen, over bergen en door valleien, langs rivieren, door bossen en over velden kan gaan. Als macht van de elite, want laten we wel wezen, dat ben jij als Ecologisch Pedagoog, erken je je aandeel in de vanzelfsprekendheid van de macht van de elite, die de massa apathisch maakt. En dat is wat jij nimmer zult toelaten. Dus hoor je de stille roependen die zich tot jouw wenden en omarm je zo meerstemmigheid in al haar facetten.

Ik richt me hier overigens niet tot de kritisch pedagoog, of de geesteswetenschappelijke pedagoog, ook niet de onderwijspedagoog of de sociaal pedagoog, maar juist tot jou richt ik mij, de Ecologisch Pedagoog, waar zij allen in samenkomen. Jij die niet afbakt en niet de waarheid in pacht denkt te hebben. Jij die weet hebt van de aanwezigheid van verbondenheid en complexiteit in de levens van jongeren, al is dit vaker impliciet dan expliciet. Jij die onderlinge afhankelijkheden en invloeden erkent en weet dat er ontelbare draaiende systemen om jongeren heen circuleren waardoor je geen andere conclusie kunt trekken dan dat je het gewoonweg niet kunt weten.

Ik richt me tot jou, Ecologisch Pedagoog: Blijf jezelf bevragen, en doe dat nog eens, en doe dat nog eens en dan toch nog eens om elke keer weer in je ambacht bij die unieke plek van zelfbewustzijn te raken. Juist die unieke plek, waar je alleen jezelf tegenkomt in al jouw kwetsbaarheid, waar je je eigen waarden en referentiekaders kunt bevragen. Rijst bij jou dan ook wel eens de vraag of jij wel genoeg weet hebt van de aanwezigheid van verbondenheid en complexiteit in de levens van deze jongeren en ga je bij jezelf na in hoeverre jij afbakt? Net zoals andere pedagogen, die ook mens zijn en geprivilegieerd zijn als volwassene.

Alleen vanuit die unieke plek, waar je je naakte ik ontmoet, kun je in je zelfbewustzijn ruimte creëren om het àpel te kunnen ontvangen dat deze jongeren doen op jou als Ecologisch Pedagoog. Om vandaaruit samen te exploreren naar dat wat nodig is. Ook in het proces van exploreren zijn de paden grillig en divers, immers de ecologische realiteit is onbeheersbaar, onvoorspelbaar en oncontroleerbaar. Echt doen wat nodig is, wordt jou, Ecologisch Pedagoog, niet altijd in dank afgenomen, uiteindelijk zijn bestaande handelingsperspectieven toch beheersbaar, voorspelbaar en controleerbaar. En dat is wat we in deze maatschappij hebben willen creëren. Een wereld waarin we meten om te weten. En dan dus denken te weten door te meten... in deze bestaande complexiteit?

En ook hier bevraag je de buiging voor de norm, die groots, onaantastbaar, en tot leidraad verheven is.

Wat fijn dat je er bent, Ecologisch Pedagoog:

Jij ziet dat gedurende het gehele proces in en naar de wensen, verlangens, en ambities van deze jongeren, hun stem onlosmakelijk verbonden is. Ervaringen, behoeften en wensen komen voort uit hun unieke eigen perspectief, en dat is toch (niet helemaal) hetzelfde als ons perspectief.

Jouw stap opzij om het erepodium te geven aan de jongere, is een houding van kracht en wijsheid. Jij weet dat jouw lichtje niet dooft als je plaats maakt voor het licht van de jongere.